

7. 6. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost mateřské společnosti za porušení pravidel hospodářské soutěže

V judikatuře Soudního dvora Evropské unie zabývající se porušováním pravidel hospodářské soutěže můžeme najít dlouhotrvající rozhodovací praxi, na jejímž základě je dovozována odpovědnost mateřských společností i za protisoutěžní jednání dceřiných společností. Zavádí tedy unijní úprava v těchto případech de facto režim objektivní odpovědnosti mateřských společností v rámci koncernu nebo skupiny?

Ačkoliv by se to tak mohlo na první pohled jevit, odpověď na tuto otázku je poměrně jednoduchá: ne. Vysvětlení této odpovědi a samotné odpovědnosti mateřských a dceřiných společností za porušení práva na ochranu hospodářské soutěže je již ovšem otázka složitější a obsáhlejší. Autor se proto v rámci tohoto článku zaměří zejména na vymezení základů veřejnoprávní odpovědnosti mateřské společnosti plynoucí z ustálené rozhodovací praxe unijních soudů.

Pojem „podnik“ ve smyslu unijního práva

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (dále také jako „SDEU“) a unijní legislativa pracují v oblasti práva hospodářské soutěže s pojmem **podnik**, který je pro posouzení otázky odpovědnosti za protisoutěžní jednání stěžejní. Význam pojmu podnik dle unijního práva ovšem nemůže být zaměňován nebo ztotožňován s významem, se kterým byl, zejména za předchozí právní úpravy, spojován v českém právním prostředí.[1]

Podnik je autonomním pojmem práva Evropské unie, který zahrnuje jakoukoli hospodářskou jednotku vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení této jednotky a způsobu jejího financování, a to i kdyby byla tato hospodářská jednotka z právního hlediska složena z několika fyzických a/nebo právnických osob.[2] Pod označením podnik používaném v primárním právu Evropské unie[3], jakož i v další unijní legislativě upravující soutěžní právo, je tedy třeba rozumět tuto hospodářskou jednotku jako celek. SDEU k tomu uvádí: „Unijní právo hospodářské soutěže tím, že se vztahuje na činnosti podniků, tak stanoví jako rozhodující kritérium existenci jednoty v jejich tržním chování, aniž by formální oddělenost mezi různými společnostmi vyplývající z jejich oddělené právní subjektivity mohla bránit takové jednotě pro účely použití pravidel hospodářské soutěže.“[4]

Dojde-li tedy k porušení pravidel hospodářské soutěže, není možné takovéto porušení zkoumat a vztahovat izolovaně pouze k jedné konkrétní společnosti, je-li tato společnost součástí větší hospodářské jednotky, tj. podniku. I pokud by se protisoutěžního jednání účastnila toliko jedna společnost tvořící podnik (např. dceřiná společnost), za porušitele soutěžního práva by byl považován podnik jako celek (např. koncern), a tudíž i všechny osoby takovýto podnik tvořící.[5] SDEU tuto skutečnost potvrzuje i např. v již citovaném rozsudku ve věci C-882/19, Sumal S.L. v. Mercedes Benz Trucks España S.L., kdy uvádí: „Z tohoto důvodu **pojem „podnik“ a potažmo pojem „hospodářská jednotka“ zakládají bez dalšího solidární odpovědnost mezi subjekty, které tvoří hospodářskou jednotku v okamžiku spáchání protiprávního jednání.**“

Odpovědnost mateřské společnosti

Dle čeho je tedy možné založit odpovědnost mateřské společnosti za protiprávní jednání dceřiných

společností bez nutnosti režimu objektivní odpovědnosti?

Soutěžní právo Evropské unie spočívá na zásadě **osobní odpovědnosti podniku (hospodářské jednotky), který se jako celek protisoutěžního jednání dopustil**. Je-li mateřská společnost součástí podniku, je považována za společně a nerozdílně odpovědnou za porušení práva hospodářské soutěže spolu s ostatními entitami tvořícími tuto hospodářskou jednotku, a to i když se na protisoutěžním jednání přímo nepodílela. V těchto případech je ovšem nezbytné splnění dalšího předpokladu, a to je **výkon rozhodujícího vlivu** na dceřiné společnosti v rámci podniku, které se na takovémto jednání podílely, tj. přičitatelnost protisoutěžního jednání mateřské společnosti.

Chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti, především pokud tato dceřiná společnost, byť má vlastní právní subjektivitu a z právního pohledu je samostatnou osobou, samostatně nerozhoduje o svém chování na trhu, ale v zásadě plní pokyny, které jsou jí uděleny mateřskou společností, zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které je spojují.[6] V rámci ustálené judikatury SDEU se v souvislosti s přičitatelností a výkonem rozhodujícího vlivu na dceřiné společnosti dále dovozuje následující pravidlo: „[...] v konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100% kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, může tato mateřská společnost vykonávat rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti, přičemž existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost takový vliv skutečně vykonává.“[7],[8]

Samotná výše uvedená domněnka je postačující k tomu, aby příslušný veřejný orgán rozhodl o přičitatelnosti protisoutěžního jednání dceřiné společnosti mateřské společnosti, a tudíž ke vzniku solidární odpovědnosti za porušení pravidel hospodářské soutěže. Mateřské společnosti pak přísluší, aby tuto vyvratitelnou domněnku vyvrátila a „předložila každý důkaz týkající se organizačních, hospodářských a právních vazeb mezi ní a její dceřinou společností, který by mohl prokázat, že netvoří jedinou hospodářskou jednotku.“[9]

Dalšími relevantními faktory, ze kterých může být dovozována existence hospodářské jednotky a přičitatelnost protisoutěžního jednání mateřské společnosti, je např. existence společných obchodních cílů a marketingu, počet a výkon hlasovacích práv v orgánech dceřiných společností apod.

V případě, že bude v rámci příslušného řízení, typicky řízení vedeném Evropskou komisí, prokázána existence podniku jakožto hospodářské jednotky a porušení pravidel hospodářské soutěže v rámci této hospodářské jednotky, není k vyvození odpovědnosti mateřské společnosti nutné zkoumat a dokládat, zdali mateřská společnost o protisoutěžním jednání věděla nebo se ho účastnila. SDEU k tomu uvádí, že pouhá skutečnost, že mateřská společnost nevěděla o protiprávním jednání a na tomto protiprávním jednání se přímo nepodílela, ani k jeho spáchání nenaváděla, nemůže prokázat, že obě společnosti netvoří tutéž hospodářskou jednotku a taková okolnost tak nepostačuje k vyvrácení domněnky skutečného výkonu rozhodujícího vlivu.[10] Pokud tedy bude v rámci příslušného řízení zjištěno, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jeden podnik ve smyslu článku čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie, může být mateřské společnosti uložena sankce bez toho, aby muselo být prokázáno její osobní zapojení do protiprávního jednání.[11]

Rozhodovací praxe v České republice

V rámci české legislativy upravující pravidla hospodářské soutěže, především pak v zákoně o ochraně hospodářské soutěže[12], je zákonodárcem využíván zejména pojem **soutěžitel**, nikoliv podnik. Pojem soutěžitel ovšem významově odpovídá a je aplikován shodně s pojmem podnik používaným unijním právem a tato nejednotnost tudíž nezpůsobuje při aplikaci unijní legislativy a judikatury významnější interpretační problémy.[13]

Aplikaci výše uvedených závěrů SDEU o přičitatelnosti protisoutěžního jednání dceřiné společnosti a možnosti solidární odpovědnosti mateřské společnosti můžeme nalézt i v rozhodovací praxi českých orgánů. Jako příklad takového rozhodnutí je možné uvést rozhodnutí Úřadu na ochranu hospodářské soutěže (dále také jako „ÚOHS“) ve věci uzavírání zakázaných vertikálních dohod společnostmi Kofola a.s. a Kofola Holding a.s., kdy ÚOHS konstatoval, že protisoutěžní jednání společnosti Kofola a.s., jakožto dceřiné společnosti, jež bylo předmětem správního řízení, je přičitatelné společnosti Kofola Holding a.s., která je tak v souladu se zásadou jedné ekonomické jednotky postižitelná za jednání své dceřiné společnosti.[14] Ke stejnému závěru týkajícímu se solidární odpovědnosti mateřské společnosti dospěl ÚOHS i v případě správního řízení vedeného ve věci uzavírání zakázaných dohod společnostmi Styroprofile, a. s. a Styrotrade, a. s., které dle rozhodnutí ÚOHS tvořily jednu hospodářskou jednotku ve smyslu soutěžního práva.[15]

Povinnost příslušných orgánů k provádění eurokonformního výkladu v souvislosti s přičitatelností odpovědnosti za protisoutěžní jednání v rámci podniku pak byla potvrzena i českými soudy.[16]

Závěr

Ačkoliv se tedy může na první pohled jevit, že s ohledem na SDEU dovozovanou odpovědnost mateřské společnosti za protisoutěžní jednání dceřiných společností se jedná o objektivní odpovědnost mateřské společnosti, po bližším prozkoumání příslušné judikatury je zjevné, že tomu tak není. Unijní soutěžní právo je založeno na odpovědnosti podniků jako hospodářských jednotek, přičemž poruší-li „*taková hospodářská jednotka pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti.*“[17]

Základem pro určení veřejnoprávní odpovědnosti mateřské společnosti za protisoutěžní jednání dceřiné společnosti je tedy existence hospodářské jednotky (podniku), která se protiprávního jednání dopustila.

Mgr. Lukáš Šmotlák,
advokát

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Koliště 1912/13, 602 00 Brno
Růžová 1416/17, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 543 217 520
e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] Pojmem „podnik“ se dle § 5 odst. 1 obchodního zákoníku (zákon č. [513/1991](#) Sb.) rozuměl soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, tj. obdoba „obchodního závodu“ dle aktuálně platné právní úpravy.

[2] K tomu viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 10.09.2009 ve věci C-97/08 P, Akzo Nobel a další v. Komise

[3] Zejména čl. 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie.

[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 06.10.2021 ve věci C-882/19, Sumal S.L. v. Mercedes Benz Trucks España S.L., bod 41

[5] KUNCOVÁ, L. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. Právník. 2018, roč. 157, č. 12, s. 1020.

[6] K tomu viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 10.09.2009 ve věci C-97/08 P, Akzo Nobel a další v. Komise, bod 58

[7] Rozsudek Soudního dvora ze dne 20.01.2011 ve věci C-90/09 P, General Química a další v. Komise, bod 39

[8] SDEU ve stejném rozsudku v bodě 86 rovněž dodává, že „nelze vyloučit, že holdingová společnost může být činěna společně a nerozdílně odpovědnou z porušení práva Unie, kterých se dopustila dceřiná společnost její skupiny, jejíž kapitál nevlastní přímo, za předpokladu, že tato holdingová společnost vykonává na uvedené dceřinou společnost rozhodující vliv, a to i nepřímo, prostřednictvím společnosti, která se nachází mezi nimi.“

[9] Op. cit., bod 51

[10] Op. cit., bod 103

[11] K tomu viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 10.09.2009 ve věci C-97/08 P, Akzo Nobel a další v. Komise, bod 59

[12] Zákon č. [143/2001](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů

[13] K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.10.2017, č. j.: 5 As 61/2005-183

[14] K tomu viz. rozhodnutí ÚOHS ze dne 25.07.2008, č. j.: S095/2008/KD-14495/2008/810

[15] K tomu viz. rozhodnutí ÚOHS ze dne 13.12.2016, č. j.: S0331/2015/KD-48923/2016/820/AKU

[16] K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.04.2013, č. j.: 2 Afs 50/2012-241

[17] Rozsudek Soudního dvora ze dne 10.09.2009 ve věci C-97/08 P, Akzo Nobel a další v. Komise, bod 56

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)

- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)